

Bijlage 15: Protocollen veilig werken met stoffen

b. PROTOCOL VEILIG WERKEN MET STOFFEN IN DE TRANSPORTREINIGING

1. INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Reinigingsproducten kunnen stoffen bevatten die schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid. Soms zijn die stoffen zó schadelijk dat het gebruik van producten die deze stoffen bevatten, verboden is. Andere stoffen mogen alleen maar in een beperkte concentratie voorkomen in reinigingsproducten. Bovendien moeten er bij de toepassing van sommige producten nog aanvullende veiligheidsvoorschriften – ten aanzien van de werkwijze of het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen bijvoorbeeld – in acht genomen worden.

In dit protocol zijn alle, voor de transportreiniging geldende, voorschriften op een rij gezet. *) De voorschriften zijn verplicht. De Arbeidsinspectie controleert of aan de verplichtingen voldaan wordt.

*) *Er zijn ook protocollen voor de Gevelreiniging, Gezondheidszorg, Voedingsmiddelensector, Reguliere schoonmaak en Non-food/IGK.*

1.2 DOEL VAN HET PROTOCOL

Het voorkomen van blootstelling aan stoffen die een (ernstig) gezondheidseffect kunnen veroorzaken. Hiertoe zijn in het protocol dwingende voorschriften vastgelegd.

1.3 DOELGROEP

Dit protocol is bedoeld voor werkgevers en werknemers (en opdrachtgevers) van schoonmaakbedrijven werkzaam in de transportreiniging. Hieronder wordt verstaan het reinigen van vervoermiddelen zoals treinen, bussen, metro's, trams en vliegtuigen voor personenvervoer alsmede het reinigen vanabri's, perrons en haltes.

1.4 VERPLICHTINGEN

Werkgever is verplicht om:

- werknemers te voorzien van de juiste – toegestane – reinigingsproducten en de noodzakelijke en juiste persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's).
- (nieuwe) werknemers juist te instrueren over de in acht te nemen veiligheidsvoorschriften.
- erop toe te zien dat werknemers de veiligheidsvoorschriften naleven en de PBM's gebruiken.
- indien de opdrachtgever bepaalt welk reinigingsproduct gebruikt moet worden of indien de opdrachtgever de reinigingsproducten verstrekt: erop toe te zien dat dit uitsluitend toegestane reinigingsproducten zijn.

Werknemer is verplicht om:

- de door of namens werkgever gegeven voorschriften en instructie na te leven.
- de door de werkgever ter beschikking gestelde PBM's op de juiste wijze te gebruiken en te onderhouden.

2. GEVAARLIJKE STOFFEN IN TRANSPORTREINIGINGS-PRODUCTEN

2.1 ALGEMEEN

Of en in welke mate een bepaalde stof schadelijk is voor de gezondheid is mede afhankelijk van de omstandigheden waaronder het product dat deze stof bevat wordt toegepast. Een verbod op een bepaalde stof dient daarom beschouwd te worden in combinatie met een of meerdere specifieke productsoorten.

Onderscheid wordt gemaakt tussen stoffen die altijd verboden zijn en stoffen waarvoor geldt dat zij uitsluitend in een beperkte concentratie mogen voorkomen in reinigingsproducten.

In paragraaf 2.2. wordt aangegeven welke stoffen verboden zijn, hoe u deze kunt herkennen, welke productsoorten die in de transportreiniging gebruikt worden mogelijk deze stoffen bevatten en wat goede alternatieven zijn voor verboden producten/stoffen.

In paragraaf 2.3 wordt aangegeven welke stoffen uitsluitend in een beperkte concentratie mogen worden toegepast, hoe u deze stoffen kunt herkennen, welke concentratie maximaal is toegestaan en welke productsoorten mogelijk deze stoffen bevatten.

2.2 VERBODEN STOFFEN/PRODUCTEN EN ALTERNATIEVEN

Of een product een bepaalde stof bevat, kunt u nagaan door het VeiligheidsInformatieBlad (VIB) te raadplegen (rubriek 2 *Samenstelling en informatie over de bestanddelen*). Stoffen kunnen onder verschillende namen voorkomen, maar zijn in rubriek 2 te herkennen aan hun unieke identificatienummer, het zogenaamde EG-nummer (ook wel EINECS of ELINCS) en CAS-nummer. EG-nummers en CAS-nummers zijn er alleen voor individuele stoffen. Voor groepen van stoffen, zoals bijvoorbeeld vluchtige organische stoffen (VOS), is geen EG-nummer of CAS-nummer beschikbaar; deze zijn dus lastiger te herkennen.

2.2.1 VERBODEN STOFFEN/PRODUCTEN

VERBODEN STOF	HERKENNEN	PRODUCTSOORT DIE MOGELIJK DEZE STOF BEVAT
Methyleenchloride	EG-nummer 200-838-9 CAS-nummer 75-09-2	<ul style="list-style-type: none"> • afbijtmiddel • graffiti-verwijderaar
Fluorwaterstofzuur	EG-nummer 231-634-8 CAS-nummer 7664-39-3	zure gevelreiniger
Vluchtige Organische Stoffen (VOS)	Geen CAS-nummer. Raadpleeg VIB, rubriek 2 <i>Samenstelling en informatie over de bestanddelen</i> en rubriek 9 <i>Fysische en chemische eigenschappen</i> : bevat het product koolwaterstof-verbindingen – chemische verbindingen van onder andere koolstof (C) en waterstof (H) – met een dampspanning > 20 Pa bij 20° C dan is het verboden!	ontvetter

2.2.3 ALTERNATIEVEN

VERBODEN PRODUCT/STOF	ALTERNATIEF PRODUCT/STOF	HERKENNEN STOF
Afbijtmiddel en graffiti-verwijderaar op basis van methyleenchloride	Afbijtmiddel en graffiti-verwijderaar op basis van: <ul style="list-style-type: none"> • N-methyl-2-pyrrolidon (NMP) <i>of</i>: • Dibasische esters (dit is een mengsel van drie stoffen): <ul style="list-style-type: none"> • dimethyladipaat • dimethylglutaraat • dimethylsuccinaat • Benzylalcohol <i>of</i>: • 2-amino-alcohol 	EG-nummer 212-828-1 CAS-nummer 872-50-4 EG-nummer 211-020-6 CAS-nummer 627-93-0 EG-nummer 214-277-2 CAS-nummer 1119-40-0 EG-nummer 203-419-9 CAS-nummer 106-65-0 EG-nummer 202-859-9 CAS-nummer 100-51-6 EG-nummer 205-483-3 CAS-nummer 141-43-5
Zure reiniger op basis van fluorwaterstof	Pasta op basis van: Ammoniumbifluoride	EG-nummer 215-676-4 CAS-nummer 1341-49-7
Ontvetter op basis van vluchtige organische stoffen (VOS)	Licht alkalische reinigers op basis van: <ul style="list-style-type: none"> • Natronloog <i>of</i>: • Kaliloog <i>of</i> : Ontvetter op basis van: plantaardige vetzuren etsers	EG-nummer 215-185-5 CAS-nummer 1310-73-2 EG-nummer 15-181-3 CAS-nummer 1310-58-3 Geen CAS-nummer

2.3. STOFFEN UITSLUITEND TOEGESTAAN IN BEPERKTE CONCENTRATIE

STOF	HERKENNEN	MAX. TOEGESTANE CONCENTRATIE	PRODUCTSOORT DIE MOGELIJK DEZE STOF BEVAT
Ammonia	EG-nummer 215-185-5 CAS-nummer 1310-73-2	5%	Alkalische reiniger Graffitiverwijderaars
Zoutzuur	EG-nummer 231-595-7 CAS-nummer 7647-01-0	10%	Ontkalkers Zure reinigers WC-reinigers

3. AANVULLENDE VEILIGHEIDSVORSCHRIFTEN VOOR DE TOEPASSING VAN GRAFFITIVERWIJDERAARS

1. **Verwijder graffiti altijd op de manier zoals het bedrijf voorschrijft. Neem daarbij de inwerktijd in acht.**
De voorschriften zorgen ervoor dat de graffiti effectief wordt verwijderd zonder de ondergrond te beschadigen.
2. **Gebruik de dosering die op de verpakking staat aangegeven in het geval dat bedrijfsvoorschriften hierover ontbreken.**
Om goed te reinigen is het van belang dat niet te veel of te weinig graffitiverwijderaars gebruikt wordt.
3. **Gebruik bij voorkeur een pasta in plaats van een (dunnere) vloeistof.**
Veel graffitiverwijderaars worden ook als pasta of als aangedikte vloeistof geleverd. Hiermee is het makkelijker om de contacttijd met het oppervlak te vergroten. Bijkomend voordeel is dat de kans op spatten - en daarmee de kans op contact met de huid of ogen - kleiner is.
4. **Meng nooit graffitiverwijderaars bij elkaar of met andere reinigingsmiddelen.**
Door mengen kunnen mogelijk (zeer) gevaarlijke stoffen ontstaan!
5. **Sluit doppen en deksels van verpakkingen direct na gebruik goed af.**
Het product blijft dan schoon en onnodige blootstelling aan schadelijke stoffen wordt voorkomen.
6. **Zorg voor voldoende ventilatie in de ruimte waar gereinigd wordt.**
Door te ventileren wordt minder ingeademd van verdampende graffitiverwijderaars. Gebruik als dit is toegestaan het ventilatiesysteem van de trein, metro of bus of zet ramen of deuren open.
7. **Verspuiten van graffitiverwijderaars is alleen veilig met producten met de volgende labelling op het etiket:**
  - geen R-zin of labelling
  - R36: Irriterend voor de ogen
  - R38: Irriterend voor de huid
  - R65: Schadelijk. Kan longschade veroorzaken na verslikken.

Overige graffitiverwijderaars niet verspuiten!
Verspuiten vergroot de kans op huidcontact. Bovendien kunnen tijdens het verspuiten kleine deeltjes ontstaan die makkelijk ingeademd worden. Dat kan schadelijk zijn voor de gezondheid.
8. **Gebruik bij het opbrengen van de graffitiverwijderaars een blokkwast, roller of luiwagen op langere steel.**
Hiermee wordt de afstand tot de graffitiverwijderaars vergroot en wordt de kans op huidcontact dus kleiner.
9. **Gebruik zo mogelijk voorbehandelde doekjes met graffitiverwijderaars.**
Bij gebruik van voorbehandelde doekjes wordt het morsen van de graffitiverwijderaars voorkomen.
10. **Voorkom contact met de losgeweekte graffiti.**
Ook blootstelling aan de losgekomen graffiti kan schadelijk zijn!
11. **Voorkom dat anderen blootgesteld worden aan de graffitiverwijderaars.**

Waarschuw collega's en voorbijgangers dat zij zich op afstand houden. Bijvoorbeeld door de werkplek af te bakenen met een lint.

12. PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN (PBM's)

a. Gebruik de juiste PBM's

b. Gebruik alleen schone en goed onderhouden PBM's.

c. Draag altijd vloeistofdichte/kunststof handschoenen.

Welk type handschoen het meest geschikt is, is afhankelijk van de specifieke graffitiwijdelaar. Informatie hierover is te vinden in het VIB, rubriek 8 *Maatregelen ter beheersing van blootstelling/Persoonlijke bescherming*.

d. Draag altijd een overall.

e. Draag bij het opbrengen van graffitiwijdelaar een veiligheidsbril.

f. Gebruik adembescherming wanneer langer dan 30 minuten gewerkt wordt in een kleine besloten ruimte of ruimte waar ventilatie niet mogelijk is. Kies een juist filter.

Welk type het meest geschikt is, is afhankelijk van de specifieke graffitiwijdelaar. Informatie hierover is te vinden in het VIB, rubriek 8, *Maatregelen ter beheersing van blootstelling/Persoonlijke bescherming*.